

**EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM
ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR
ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA**

Czirfusz György

**AZ ADÁSVÉTELI SZERZŐDÉS ÉS A HIBÁS TELJESÍTÉS A MAGYAR ÉS A
SZLOVÁK JOGBAN**

**Doktori értekezés
Tézisek**

Témavezető:

**Dr. Kisfaludi András
egyetemi tanár**

**Budapest
2017**

Tartalom

Tartalom.....	2
1. A kitűzött kutatási feladat rövid összefoglalása.....	3
2. Az elvégzett vizsgálatok, elemzések rövid leírása, a feldolgozás módszerei	5
3. A tudományos eredmények rövid összefoglalása, azok hasznosítása illetve a hasznosítás lehetőségei	7
3.1. A dualista és a monista felfogás ütközete a szlovák polgári jog tudományában	7
3.2. A hibás teljesítés szabályozási struktúrája, avagy a bolti adásvétel gyökér-indái	10
3.3. A fogyasztói adásvétel irányelvének implementációjához fűződő formai és tartalmi kérdések	12
3.4. A szavatosságból és a jótállásból fakadó igények körében fennálló ésszerűtlen korlátozások feloldásának útja.....	14
3.5. A jótállás által védett vagyoni érdek.....	15
3.6. A hiba közlésére vonatkozó határidők értelmezési kérdései a szlovák jogban.....	17
3.7. Az igényérvényesítésről szóló szabályok következetlenségei	18
3.8. A fogyasztói szerződések körében érvényesülő fordított bizonyítási teher hatásának kérdése	19
3.9. Az értesítési kötelezettség és a megvizsgálási kötelezettség időbeni kapcsolata	20
3.10. A jogvesztő határidők átgondolása.....	20
3.11. A bíróság előtti igényérvényesítés határideje	22
3.12. A kontraktuális károkért való helytállási kötelezettség új magyar polgári jogi szabályaihoz vezető út és tanulságai a szlovák polgári jogi kodifikáció számára	22
3.13. A kártérítés és a szavatosi igények kapcsolata a tapadó károk körében.....	28
Az értekezés témakörében megjelent publikációk jegyzéke	30

1. A kitűzött kutatási feladat rövid összefoglalása

A dolgozat érrendszere a dologszolgáltatásra irányuló adásvételi szerződés fizikai szempontból hibás teljesítése tövéről fakadó vagyoni érdeksérelem orvoslásának eszköztárát – a szavatosságot, a jótállást és a kártérítést– kísérli meg behálózni. A tanulmány terjedelmének ésszerű kordában tartása érdekében a dolgozat keretein belül a termékfelelősség feldolgozására nem kerül sor. Célunk a kritikai elemzés: a disszertációban arra vállalunk kísérletet, hogy a vizsgálat alá vont jogintézmények magyar és szlovák nemzeti jogi szabályozását az alkalmasság tesztjének vessük alá, és az elemzésből kifolyólag jobbító jellegű észrevételeket fogalmazzunk meg. Előkérdésként meg kell válaszolnunk, mit is értünk az alkalmasság szűrőjének fogalma alatt. Vajon milyen célkitűzéseknek kell a vizsgált jogintézményeknek megfelelniük? Az alkalmasság kritériuma a dolgozat által elemzett kérdések körében annyit jelent, hogy a sérelmet szenvedett fél részére rendelkezésre álló jogintézmények nyújtotta védelemnek elegendő mértékűnek kell lennie ahhoz, hogy a szerződésszegéssből fakadó hátrány elhárítható legyen. E célkitűzés teljesítéséhez pedig elengedhetetlen, hogy a jogszabály a szerződésszegéssel okozott sérelmet annak a szerződő félnek a térfelére terelje, akinek a kockázati körébe tartozik. Ez utóbbi kérdés elemzése megköveteli az adott jogintézmény felelősségi fokozatának mélyreható elemzését, megismerését. Értelemszerűen a vizsgálat nem elégedhet meg a jogszabályok feltérképezésével, hiszen a jogi normák rideg betűinek valódi tartalmához a joggyakorlat biztosít hozzáférést. A tételes jogi normák és a bírói gyakorlat együttesen mutat utat a jog valódi megismeréséhez, e páros által kitaposott ösvényen végigsétálva ismerhetjük meg a jogszabály valódi értelmét. Kísérletet tettünk a dolgozat témaköreit tárgyaló jogszabályokat alaposan átgondolni, a jogalkotó akaratát megérteni, korunk követelményeivel összevetni, még azokban az esetben is, melyekben a jogirodalom és a judikatúra sem észlel rendellenességet. Célul tűztük ki, hogy a jogszabályok gyakorlatban történő alkalmazhatóságának kérdésében állást foglaljunk, katalogizáljuk a vizsgált jogintézmények kapcsán felmerülő jogértelmezési kérdéseket, s végül – ami a jogösszehasonlítás célja – kritikai értékelést fogalmazzunk meg, a polgári jogi tudomány és judikatúra által kimunkált eredményekre támaszkodva. A vizsgált polgári jogi kódexek rekodifikációja során a magánjogra hatást gyakorló szellemi irányvonalak közül a fogyasztóvédelmi törekvések kiemelt figyelmet érdemelnek – és követelnek meg. A kérdés jelentőségét az új polgári törvénykönyvek alkotó munkálatai felerősítik, hiszen meg kell(ett) találni a fogyasztót védő polgári jogi eszköztár helyét a készülő kódexekben. A dolgozat szükségszerűen arra a

kérdésre is keresi a választ, hogy a huszonegyedik század hajnalán egy egységes, átfogó kódex megalkotása mutatja-e a jövő irányát.

Különösen a szlovák jogban fedeztünk fel olyan tételes jogi normákat, dogmatikai axiómákat, melyek vizsgálatával a jogtudomány nem foglalkozik. Azt gondoljuk, hogy a szlovák jogtudomány figyelmét elkerülték olyan kardinális kérdések elemzése, melyek híján a készülő szlovák polgári jogi kódex megoldásai további megfontolást igényelnek. Az összehasonlító jogi megközelítés pedig e kérdések felfedezése, felvetése és megválaszolása során nyújt támaszt, különös tekintettel arra a körülményre, hogy a külföldi jogtudomány eredményei kiválóan hasznosíthatók a szerződési jogban (éppen ezért a jogközelítés tendenciája ebben a körben ölti a legmarkánsabb vonalait), hiszen a szerződés intézményének esszenciája átíveli a nemzeti jogi korlátokat. Ugyanebbe az irányba mutatnak a folyamatosan izmosodó határokat átívelő árukapsolatok. A dolgozat következtetéseit tehát mélyreható vizsgálódásra alapozzuk, mely során kísérletet tettünk az érintett jogintézmények „hálózati kapcsolatait” is kimutatni, azaz az érvényesülésüket természetes környezetükben, egyéb jogintézmények viszonylatában is vizsgáljuk.

2. Az elvégzett vizsgálatok, elemzések rövid leírása, a feldolgozás módszerei

A kutatási téma előrevetítette a feldolgozás módszereit. Célunk kezdettől fogva az volt, hogy a vizsgált jogintézmények margójára jövőbe mutató, jobbító jellegű észrevételeket tegyünk. E célkitűzésünkhöz a történeti és a jogösszehasonlító módszer kiválóan illeszkedik, s az újrafogalmazott szabályrendszer racionalitás-mértékének növekedését a jog gazdasági elemzésének tudományterülete is szolgálja.

A történeti módszer a mai tételes jogi állapothoz vezető utat világítja meg. Azt gondoljuk, hogy e szellemi utazás nem öncélú; lássuk okait. A magunk részéről elfogadjuk azt a premisszát, mely szerint a jogszabályok a születésük idején fennálló gazdasági- társadalmi-politikai viszonyok tükörképei, ezért a tételes jog állóvíze időszakonként óhatatlanul már nem tudja a rohanó társadalmi-gazdasági folyamatok hordalékát feloldani. A történeti módszer abban nyújt segítséget, hogy egy jogszabály, jogintézmény jövőjének kérdésében döntésre jussunk. Nemritkán előfordul, hogy a jogirodalom elfogadja, nem vitatja egy jogintézmény szabályrendszerének létjogosultságát, s a judikatúrában sem jelentkeznek a múltban kimunkált tételes jogi normák és a jelenkor követelményei közt fellépő feszültségek keltette erőhatások. A történeti módszer kritikai szemlélete azt vizsgálja, hogy a korunk körülményeiben a jogszabály születésének idejéhez képest milyen változások mentek végbe, s a kimunkált eredmény megadja a választ, hogy indokolt-e jogalkotói beavatkozás. Ebből a megfontolásból az elemzett jogintézményeket, jogszabályokat alávetjük a történeti szempontú vizsgálatnak, s e dinamikus elemzés során nyert ismeretek eredője a kritikai észrevételeinkben ölt testet.

Az összehasonlító jogi módszer alkalmazását a külföldi jogtudomány által elért eredmények vizsgálata, ezek hazai jogban történő felhasználásának lehetősége indukálja. A dolgozat vizsgálódásának egyik pólusát a szlovák kereskedelmi és polgári jogi szabályok, a másik sarkát pedig a magyar polgári jogi szabályok (ideértve a korábbi polgári jogi kódex elemzését is) teszik ki. Mindezt kiegészíti a nemzetközi adásvételi szerződés egyezményének¹ kutatása. Az egyezmény vizsgálata több okból is megkerülhetetlen. Egyrészt mind a magyar, mind a szlovák jog szerves részét képezi (mindkét ország az egyezmény részes állama), s e prózai okon kívül a szerződésszegéssel okozott károkért való helytállási kötelezettség szabályainak újragondolása során mind a magyar, mind a szlovák polgári jog számára értékes

¹ Az Egyesült Nemzetek Egyezménye Az Áruk Nemzetközi Adásvételi Szerződéseiről

mondanivalót takargat. Nem véletlen, hogy az egyezményhez fűződő tudományos eredményeket az új magyar polgári jogi kódex alkotó munkálatai során is figyelembe vették.

A jog gazdasági elemzésének tudományterülete segítségével számszerűsíthetők a polgári jogi intézmények költség hatásai. Hatalmas érdeme, hogy eszköztárával támpontot nyújt a szerződések kockázatosító funkciójához fűződő kérdések elemzéséhez. A szerződésszegések jogkövetkezményeinek ésszerű rendezése megköveteli, hogy az adott rendellenességet az a fél viselje, akinek a kockázati körében felmerült. E célkitűzés részletszabályainak kidolgozásához elengedhetetlen a jogszabályok gyakorlati alkalmazása során felmerülő költségek értékelése, hiszen a szerződésellenes állapot felszámolásával együttjáró költségeket a szerződésszegő félnek viselnie kell. E helyes dogmatikai alapállással csak olyan szankciórendszer egyeztethető össze, amely figyelembe veszi mindkét fél érdekeit, azaz lehetővé teszi az ésszerűség követelményének messzemenő érvényesülését. Azt gondoljuk, hogy e követelmény két lábon áll: egyrészt megadja a szerződésszegés körének területi korlátait (például a szavatosság körében a helytállás időtartamát), másrészt állást foglal a szankciók kérdésében is (például a szavatosi igények esetében a költséghatékonyságot is figyelembe vevő korlátok felállításával). A jog gazdasági elemzésének módszerei alkalmasak a tételes jogi normák ésszerűtlenségének kimutatására (például a kötelező jótállás tekintetében a szlovák polgári jogban).

3. A tudományos eredmények rövid összefoglalása, azok hasznosítása illetve a hasznosítás lehetőségei

A dolgozat témaköreinek vizsgálata során beigazolódott amit hosszabb ideje sejtettünk: jobbitó jellegű bírálat a magyar polgári jog terrénumáról fogalmazható meg. Azt gondoljuk, hogy a magyar polgári jogi irodalomban közzétett tudományos csatározások, kacsaringós útvonalat bejárt dogmatikai állásfoglalások, a gazdasági élet tételes jogi normák kereteit feszítő erőhatásainak teret adó judikatúra, a joggyakorlat nyomán kimunkált tudományos eredmények megfontolásra érdemesek a még napjainkban is folyó szlovák polgári jogi kodifikáció számára. A vagyoni forgalom természetes igényeit szem előtt tartó, következetes, világos nyelvezetű, egységes és igényes terminológiára építő kódex elkészítésének tudományos igényességét nem kell bemutatnunk, s álláspontunk szerint az sem kétséges, hogy e célkitűzés megvalósítása nem kis adag koncepcionális bátorságot követel meg az új szlovák polgári jogi kódex kodifikációjában részt vevő szakemberektől. A huzamosabb ideje elfogadott, nem vitatott dogmatikai irányvonalakkal történő szembefordulás – melyet a szlovák polgári jogi irodalomban Ján Lazar munkássága példáz – a szakmai közönség teljes ellenállását, elutasítását vonhatja maga után. A tudományos-szakmai erőfeszítéseket az idő múlásával az átgondolt szabályok és a judikatúra harmóniája igazolja, tesz pontot a kételkedők visszatartó erejét megtestesítő béklyók sora végére. A következő sorokban elsősorban azokat a gondolatokat kíséreljük meg összefoglalni, melyek a készülő szlovák polgári jogi kódex alkotó munkálatai során is megfontolandó, hasznos tudományos eredményeket tükröznek.

3.1. A dualista és a monista felfogás ütközete a szlovák polgári jog tudományában

A magyar polgári jogi tudomány meggyőző érveléssel alátámasztotta, hogy a monista felfogáson nyugvó – azaz alanyi alapon ketté nem szakadó – magánjog maradéktalanul alkalmas a kereskedelem körében lebonyolódó vagyoni forgalom és a kereskedők professzionális üzleti életén kívül eső ügyletek egységes szabályozására. Grosschmid Béni már a múlt század hajnalán felismerte és rögzítette, hogy a kereskedők személye mentén vonuló szabályozásra építő kereskedelmi jogi kódexek táptalaját nem a jog belső jellemvonásai, hanem sokkal inkább külső körülmények, történelmi sajátosságok adják². A

² Grosschmid Béni: A kereskedelmi jognak különválásáról. In: Magánjogi tanulmányok, 1. kötet, Politzer Zsigmond és fia kiadása, 1901. 719-725. o.

monista megoldás életképességéről napjainkban például a svájci, az olasz, a holland és a magyar kódex tesz tanúbizonyságot. Immár történelmi tényként rögzíthetjük, hogy az elmúlt időszak tendenciája a polgári jogi kódexek kommercializálódásának irányába mutatott. E jelenség két módon volt tettenérhető: egyrészt a korábban kereskedelmi jogi kódexekben szabályozott intézmények átvándoroltak a polgári törvénykönyvekbe, másrészt a hagyományos polgári jogi intézmények is egyre inkább kereskedelmi jogias ruházatot öltöttek³. Mindezen tények ellenére a szlovák magánjog tudománya e felismerést késve tette magáévá, sőt, olyan mértékadó, napjainkban is gyakran alkalmazott kommentár is akad, mely a dualista felfogást a fejlett, nyugat európai (francia, osztrák, német) mintákkal indokolja, s tartja a jövőben is fenntartandó megoldásnak⁴. Mi nem osztjuk a szerző álláspontját: megítélésünk szerint elkerülte figyelmét, hogy a felsorolt országokban a kereskedelmi jogi kódexek a történelmi hagyományoknak köszönhetően éltek tovább⁵, s ugyanígy az is, hogy a kereskedelmi jogi kódexek „kiüresedési tendenciája” már a 2000-es évek első éveiben is – a kommentár születésekor – kézenfekvő volt.

Ugyan a szlovák (pontosabban: a csehszlovák) kereskedelmi jogi kódex nem a feudalizmus végnapjaiban született, mégis maradéktalanul illeszkedik Grosschmid fentebb említett gondolatmenetéhez: a szlovák kereskedelmi törvénykönyv (513/1991 Zb. sz. törvény a Kereskedelmi Törvénykönyvről) is a korabeli jog belső anomáliáinak gyermeke: megszületése a gazdasági jog önállóságának tövéből fakad. A csehszlovák jogban a gazdasági jog önállóságának okán a termelés és árucseré magánjogi szabályai három kódexben kaptak helyet. A napjainkban is hatályos polgári jogi kódex (40/1964 Zb. sz. törvény a Polgári Törvénykönyvről) mellett a direktív gazdaságirányítási rendszer eszközeként funkcionáló, a szocialista szervezetek nemzetgazdasági tervek teljesítésével kapcsolatos jogviszonyait rögzítő Gazdasági Törvénykönyv (109/1964 Zb. sz. törvény a Gazdasági Törvénykönyvről) és a Nemzetközi Kereskedelem Törvénykönyve /101/1963 Zb. sz. törvény a nemzetközi kereskedelmi kapcsolatok jogviszonyairól (Nemzetközi Kereskedelem Törvénykönyve)/ elemeiből állt az áruviszonyok szabályozása. A rendszerváltást követően, kényelmi megfontolások miatt is kézenfekvő volt, hogy a nemzetközi kereskedelmi jogi kódex

3 Kemenes István: A gazdasági szerződések követelményei és az új Ptk. Polgári jogi kodifikáció, 2001. évi 1. sz., 10. o., Vékás Lajos: Az új Polgári Törvénykönyv elméleti előkérdései, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2001. 61, 68. o., Vékás Lajos: Parerga, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2008. 260. o.

4 Svoboda, Jaromír (szerk.): Občiansky zákonník (Komentár a súvisiace predpisy) /Polgári Törvénykönyv (Kommentár és kapcsolódó jogszabályok)/, EUROUNION, spol. s r. o., 2005. 24. o.

5 Megemlítjük, hogy ezt a tényt a szlovák jogirodalomban csak egyszer közölték: Lazar, Ján: K niektorým koncepciám otázkam rekodifikácie súkromného práva /A magánjog rekodifikációjának bizonyos koncepciós kérdéseiről/. Justičná revue, 2001. évi 1. sz., 10. o.

szabályainak pilléreire épüljön fel az üzleti élet vagyoni forgalmának jogi keretrendszerét adó kereskedelmi törvénykönyv, ami azzal az előnnyel is járt, hogy a szlovák Ptk. reformmunkálatai során a kereskedelem különleges igényeit nem kellett figyelembe venni. Álláspontunk szerint a magánjog szabályozásának csehszlovák dualista rendszere nem mondható következetes megoldásnak. A magunk részéről azt gondoljuk, hogy a korábbi csehszlovák, ill. a jelenlegi szlovák kétlaki magánjogi rendszer nem rendelkezik tartalmi és szerkezeti szempontból következetes, koherens szabályokkal. A kereskedelmi jogi kódex alacsony absztrakciós szintű szerződések seregét sorakoztatja fel⁶, amelyhez az is párosul, hogy alkotó munkálatai során nem vették figyelembe a szlovák Ptk. tartalmi határait⁷; az ebből fakadó jogalkalmazási gondokat a dolgozat megkísérli felvonultatni.

Rögzíthetjük, hogy az egységes kódexre épülő magánjog azokban az országokban volt könnyebben megvalósítható, amelyekben a rendszerváltást megelőző időszakban a gazdasági jog önállóságát (azaz a személyes szükségletek ügyleteinek és a termelésre vonatkozó szabályok különállását⁸) elutasították⁹, ugyanis polgári törvénykönyveik egységes és széles koncepcióval, absztrakt fogalmi apparátussal rendelkeztek. A szlovák jogtudomány is – ugyan egyedül Ján Lazar jogtudós személyében – már a múlt század végén kifejtette, hogy „jóval előnyösebb helyzetben voltak azok a transzformálódó kelet- és közép-európai államok, amelyek a 60-as években elutasították a gazdasági jog létjogosultságát, Gazdasági törvénykönyvet nem fogadtak el és a polgári jogot szélesen értelmezték (mint pl. az 1959-ben elfogadott magyar Ptk., vagy az 1964-es lengyel Ptk.)”¹⁰. A jogtudós álláspontja szerint – amelyet az 1959-es magyar polgári jogi kódex is igazol –, a gazdasági jog önállóságát elutasító országokban a polgári törvénykönyvekben elegendő volt néhány módosítást

6 Lazar, Ján (szerk.): *Občianske právo hmotné /Polgári anyagi jog/, 1. kötet, IURA EDITION, spol. s r. o., 2010. 35. o., Lazar, Ján (szerk.): *Občianske právo hmotné /Polgári anyagi jog/, 1. kötet, IURIS LIBRI, spol. s r. o., 2014. 37. o.**

7 Dulaková, Denisa – Dulak, Anton – Jurčová, Monika: *Zmluvy o prevode vlastníctva. Kúpna a zámenná zmluva, spotrebiteľská kúpna zmluva, darovacia zmluva. Komentár /Tulajdon átruházására irányuló szerződések. Adásvételi- és csereszerződés, fogyasztói adásvételi szerződés, ajándékozási szerződés. Kommentár/, C. H. Beck, 2011. 96. o., Lazar, Ján: *K niektorým koncepčným otázkam rekodifikácie súkromného práva /A magánjog rekodifikációjának bizonyos koncepciók kérdéseihöz/. Justičná revue, 2001. évi 1. sz., 8-9. o., Lazar, Ján (szerk.): *Občianske právo hmotné /Polgári anyagi jog/, 1. kötet, IURA EDITION, spol. s r. o., 2010. 64. o., Lazar, Ján (szerk.): *Občianske právo hmotné /Polgári anyagi jog/, 1. kötet, IURIS LIBRI, spol. s r. o., 2014. 64. o.****

8 A termelő szervezetek szerződéses kapcsolatainak jogi szabályozása a tervszerűségekre építő gazdaságirányítási rendszerben azért válik el a magánszemélyek által kötött szerződések szabályozásától, mert ebben a rendszerben a gazdasági szervezetek közötti árukapcsolatokhoz pénzügyi mozgás nem fűződik. In: Vékás Lajos: *A szerződési rendszer fejlődési csomópontjai*, Akadémiai Kiadó, 1977. 104-138. o.

9 Vékás Lajos: *Az új Polgári Törvénykönyvről. Jogtudományi Közlöny*, 2013. évi 5. sz., 227. o.

10 Lazar, Ján: *K niektorým koncepčným otázkam rekodifikácie súkromného práva /A magánjog rekodifikációjának bizonyos koncepciók kérdéseihöz/. Justičná revue, 2001. évi 1. sz., 7. o.*

megvalósítani, ugyanis a vagyoni forgalom tág spektrumát átfogó kódexeik kellően széles tartalmi határokkal és absztrakt fogalomrendszerrel rendelkeztek. Magyarországon elegendő volt a gazdasági társaságokról és a szövetkezetekről, ill. a cégjegyzék jogállásáról szóló törvényt elfogadni; az üzleti élet professzionális résztvevői szerződéses viszonyai nem nyertek a polgári jogi kódex hatókörén kívül álló jogi szabályozást.

Az idő múlásával a szlovák polgári jogi irodalomban is uralkodóvá vált a monista felfogás, mellyel egyetértünk: álláspontunk szerint egy következetes és kellően absztrakt fogalomrendszerre épülő, ésszerű tartalmi határokkal rendelkező polgári jogi kódex alkalmas a vagyoni forgalom egészének teljeskörű és egységes szabályozására. Azt gondoljuk, hogy a kereskedelmi jogi kódexek kora lejárt; az üzleti élet professzionális résztvevőinek nincsenek olyan igényeik, melyek szabályozása kívül esne a fenti követelményeknek megfelelni tudó polgári törvénykönyv tartalmi határain. Az egységes szabályozás azzal az előnnyel is jár, hogy megszűnnek a dualista felfogást képviselő magánjogi szabályozásból fakadó – a dolgozatban részletesen kifejtett – súlyos jogalkalmazási gondok.

3.2. A hibás teljesítés szabályozási struktúrája, avagy a bolti adásvétel gyökér-indái

Igaz ugyan, hogy a szlovák polgári jog tudománya felismerte a kereskedelmi jogi kódex megszületése és a második világháborút követő időszakban önállósuló gazdasági jog közti kapcsolatot, ám álláspontunk szerint egy, a múltba visszanyúló, ma már meghaladott jogi megoldást tápláló hajszályökeret nem fedezett fel. Az 1964-ben életbe lépett, ma is hatályos szlovák polgári jogi kódex szabályainak dereka az ún. személyi tulajdonról és a magánszemélyek személyes szükségleteinek kielégítéséről szól, s a törvénykönyv paternalista alapállásához igazodva – az állampolgárok személyes szükségleteinek kielégítését megcélzó – bolti adásvétel az adásvételi szerződés altípusaként szerepelt és szerepel ma is. A fogyasztói adásvételi szerződés szabályainak gerincét a hibás teljesítés általános szabályait és az adásvételi szerződés hibás teljesítéséről szóló szabályait kiegészítő normák teszik ki. Ennek a törvényalkotói megoldásnak eredményeképp a szlovák Ptk.-ban a hibás teljesítésről háromszintű szabályozás szól, melyet együttolvassa, a különöstől az általános felé haladva kell alkalmazni. A szabályrendszer szerkezeti bonyolultsága és a tartalmi következetlenségek okán a jogalkalmazásban nagyszámú értelmezési nehézség merül fel, melyek megoldására a jogirodalom sem kínál egységes megoldást (a dolgozat áttekinti a kérdéskörben közzétett állásfoglalások forrásait). Mindezzel kapcsolatban azt gondoljuk, hogy bár a szlovák polgári jog tudománya számára is ismert a gazdasági jog korabeli önállósága és a dualista felfogás

rendszerváltás utáni időszakban történő tényerése közti összefüggés, mégsem fedezte fel a szűk hatókörű, a gazdasági jog és a nemzetközi kereskedelmi jog közti szűk teret felölelő polgári jogi kódex szerződéstípus-elméletet megsértő jellegét. Vékás Lajos a rendszerváltás előtti csehszlovák polgári jogi kódex margójára még jóval a rendszerváltást megelőzően kifejtette, hogy „nemcsak az állampolgárok és a szocialista szervezetek szerződéseinek szétválasztásához bontja meg a szerződéstípezálás elveit, és épít fel egy-egy önálló szerződési rendszert a Polgári Törvénykönyvben és a Gazdasági Törvénykönyvben, hanem az állampolgárok szerződéseinél is nagyrészt feloldja a szerződéstípezálás tradicionális elveit: az adásvételnél a szerződő felek jellege alapján képez önálló „típusokat“, külön rendezve az ún. bolti árusítást és az állampolgárok egymás közötti vételeit, a vállalkozási jellegű szerződéseknél pedig az ügylet tárgya szerint duplázza meg a szabályok egy részét, elkülönítve az új dolog előállítására és a dolgok javítására, átalakítására irányuló „típusokat“¹¹, s azt is rögzítette, hogy a csehszlovák megoldás választása esetén a szerződési rendszer egységének helyreállítása nehezebb feladat lesz, mint a magyar Ptk. tervszerződéses megoldásánál¹².

Mindezen dogmatikai érvek ellenére a készülő szlovák polgári jogi kódex koncepciója a fogyasztó fokozott védelmének biztosításában látja a meglévő megoldás létjogosultságát. A magunk részéről ezzel egyáltalán nem értünk egyet, dogmatikailag elhibázottnak, tarthatatlannak tartjuk. Nem találtunk a bolti adásvételi szerződés továbbélését – ráadásul, melynek gerincét a jövőben is a szavatási helytállási kötelezettség szabályai teszik ki – támogató ésszerű indokot. A hatályos szlovák polgári jogi kódex tartalmi és szerkezeti szempontból következetlen szabályaihoz társul, hogy az adásvételi szerződés a kereskedelmi jogi kódexben is nevesített szerződéstípusként jelenik meg – s a kereskedelmi jogi adásvételi szerződés szabályainak derékhada is a hibás teljesítéssel okozott érdeksérelem rendezéséről szól –, tehát a mai szlovák magánjog egysége még alanyok mentén is széthasad.

A szabályozási struktúra margójára záró gondolatunk az, hogy a hibás teljesítés szabályait ki kell vonni az egyes szerződéstípusok szabályozási köréből. Csak azokban az esetekben lehet indokolt a hibás teljesítésről szóló szabályok elszakítása az általános szabályoktól, amikor ezek természetes környezetét a konkrét szerződések alkotják. Az absztrakt, valamennyi szerződésre kiterjedő szabályok (kiegészítve a fogyasztóvédelmet célkeresztben tartó szervesen integrált különös szabályokkal) jobban szolgálják az

11 Vékás Lajos: A szerződési rendszer fejlődési csomópontjai, Akadémiai Kiadó, 1977. 137. o.

12 Vékás Lajos: A szerződési rendszer fejlődési csomópontjai, Akadémiai Kiadó, 1977. 127-129. o., 136-138. o.

átláthatóság, a tisztaság és a terminológiai következetesség követelményeit, mint minden egyéb rendelkezésre álló más megoldás. A következő pontban a múltban gyökerező meghaladott hagyományok és a közösségi jog követelményeinek egymásnak feszülő hatásait kíséreljük meg kimutatni.

3.3. A fogyasztói adásvétel irányelvének¹³ implementációjához fűződő formai és tartalmi kérdések

A szlovák bolti adásvételi szerződés gépezetének felújításra szoruló szerkezeti egységét a fogyasztói adásvétel irányelvében rögzített szabályok implementációjának kérdései alkotják. Az irányelvek szerves beültetésének módszertanát bemutató magyar polgári jogi irodalom¹⁴ mellett mind a korábbi, mind az új magyar polgári jogi kódex tanulságul szolgálhat a készülő szlovák polgári törvénykönyv alkotó munkálataihoz. Elmondhatjuk, hogy az irányelvek implementációjához fűződő tudományos eredmények történeti okokra visszavezethetően nem találtak termékeny táptalajra a szlovák polgári jogi kódex újragondolása során. Az irányelvek nemzeti jogokba történő beültetésének megoldási variációi közüli választás során a fogyasztó érdekvédelmének racionális mértékű célkitűzését kell szem előtt tartani. Formai szempontból a törvényalkotó szemszögéből a legkevésbé igényes feladat az irányelvben rögzített szabályrendszer külön jogszabályban, ill. a polgári jogi kódex önálló szerkezeti egységében történő átvételében ölt testet. E megoldás kétségkívüli előnye – melynek malmára a fogyasztóvédelmet célkeresztben tartó uniós legislatíva termékenysége is hajtja a vizet –, hogy a magánjogi autonómia, a diszpozitivitás és a pacta sunt servanda alapelvei legalább formális szempontból nem sérülnek¹⁵, viszont az egységesen kezelhető jogszabályi háttérrel alanyi alapon kettészakítja. A jogalkotóra a legsúlyosabb terhet az irányelv tartalmának a már létező polgári jogi szabályok hálózatába történő integrálása rója. E megoldás választása esetén a fogyasztóvédelmi szabályok a főszabályokat követően kivételes szabályokban öltönek testet, melyek az általános normákat kiegészítik, ill. módosítják. Azt gondoljuk, hogy ez utóbbi megoldás megvalósítása mutat a fogyasztó hatékony és tényleges védelmének irányába, ugyanis az egységes szerkezetben

13 Európai Parlament és Tanács 1999/44/EK a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól szóló irányelve

14 például: Vékás Lajos: A fogyasztói adásvételről szóló EK-irányelv és átültetése a magyar polgári jogba. Magyar jog, 2000. évi 11. sz., 646-660. o., Vékás Lajos: Az új Polgári Törvénykönyv elméleti előkérdései, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2001. 75-135. o.

15 Vékás Lajos: Az új Polgári Törvénykönyv elméleti előkérdései, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2001. 76-77. o., Vékás Lajos: A fogyasztói adásvételről szóló EK-irányelv és átültetése a magyar polgári jogba. Magyar jog, 2000. évi 11. sz., 646-660. o.

foglalt szabályok valódi értelme a nem jogász szakemberek számára is könnyen feltárható. E megoldást választotta – helyesen – mind az 1959-es, mind az új magyar polgári jogi kódex, azaz a hibás teljesítés mellett szóló vélelmet, hosszabb kifogásolási, elévülési és jogvesztő határidőt (az utóbbi határidőt az új magyar polgári jogi kódex a kellékszavatosság körében elhagyja) a hibás teljesítés általános szabályai közé integrálja.

Az irányelvben rögzített szabályok implementációja során meg kell vizsgálni, hogy a fogyasztót milyen mértékben ésszerű fokozott védelemben részesíteni. A kérdésfeltevés nem öncélú, hiszen az implementáció során a jogalkotó a fogyasztó javára eltérhet az irányelv tartalmától. Arra a kérdésre is választ kell adni, hogy indokolt-e az irányelv szabályainak kiterjesztése a fogyasztói szerződések körén kívül eső ügyletekre. A dilemma eldöntésében segítséget nyújthat a jog gazdasági elemzésének tudományterülete is, hiszen a fokozott jogvédelem ára kimutatható, s ugyanakkor arra is gondolni kell, hogy ezt az árat a kötelező biztosítás elméleti modelljéhez hasonlóan a fogyasztók összessége fizeti meg. Álláspontunk szerint a fogyasztói adásvételi szerződés irányelvében foglalt minimum-követelmények kellő védelmet nyújtanak a fogyasztónak, nem indokolt szabályainak túlszárnyalása. Következtetésünket a szlovák polgári jogi kódexben a fogyasztói szerződés körében szintén alátámasztják az ésszerűség térréjén kívül eső szabályok, melyek katalógusát – a teljesség igénye nélkül – a következő elemek teszik ki:

- a kötelező jótállás hatálya független az érték- illetve tárgyi határ megvonásától (a kötelező jótállás hatóköre nem terjed gyorsan romló és használt árura; ugyan ez utóbbi kérdésben a jogirodalom nem egységes, bár jogirodalmi vita nem bontakozott ki);
- a kötelező jótállás időtartamát (24 hónap) ésszerűtlenül hosszúnak tartjuk;
- a kötelező jótállás teljes időtartama alatt a bizonyítás teher megfordul, ezáltal a fogyasztóvédelmi irányelvben rögzített hathónapos hibás teljesítés mellett szóló vélelem ebben a körben értelmét veszti;
- a hathónapos hibás teljesítés mellett szóló vélelem nem korlátozódik a fogyasztói szerződések körére (ráadásul a vélelem ebben a körben jogilag közömbös);
- a kötelező jótállás körében a hiba közlésére ésszerűtlenül hosszú, a hiba felfedezésétől számított hathónapos határidő áll rendelkezésére, mely megszegéséhez egyedül a szubjektív felelősségi fokozaton nyugvó kártérítési kötelezettség kapcsolódik (a dolgozatban szóltunk róla, hogy a szlovák polgári jogi irodalom túlnyomó többsége a hiba közlésére nyitva álló határidőnek nem tulajdonít jogi jelentőséget);

- a bírósági keresetindítás a szlovák jogban szubjektív, az elévülés hatálya alá tartozó jognak minősül, mely elválik az igényérvényesítési határidőktől. A kereskedő a fogyasztói szerződések körében akár öt éves időtartamban számolhat a bírósági keresetindítással.

A jótállás körében rendelkezésre álló hathónapos kifogásolási határidő háttérében az a gondolat áll, hogy a sérelmet szenvedett félnek reális lehetősége legyen a hiba orvoslására¹⁶. A magunk részéről ezen érvelést nem tartjuk helytállónak. Egyrészt azért, mert azt gondoljuk, hogy a parttalan közlési időtartam során történő használat okán további hibák és károk keletkezhetnek, s ezek orvoslását, melyek már nyilvánvalóan nem tartoznak a kötelezett kockázati körébe, a jogosult vélhetően követelni fogja. Ugyancsak a közlési határidő „megzabolázása” mellett szól, hogy az idő múlásával a bizonyítási nehézségek egyre csak fokozódnak. Következtetésünk szerint az irányelvben rögzített kéthónapos időtartam a fogyasztói szerződések körében is elegendő a hiba közlésére, különös tekintettel arra a körülményre, hogy az irányelv ezt az időtartamot elegendőnek tartja nemzetközi ügyletek körében is, ahol ráadásul az igényérvényesítést nyelvi nehézségek és nagy földrajzi távolságok is bonyolítják¹⁷. Azt sem szabad szem előtt téveszteni, hogy a hiba közlésére vonatkozó határidő elmulasztásához nem fűződik jogvesztés szankciója. Nem fogyasztói szerződések körében ennél rövidebb, indokolatlan késedelem nélküli határidőt ésszerű támasztani az igényérvényesítésre. Álláspontunk szerint a hibáról szóló tudomásszerzést követően a jogosultnak az igényérvényesítésre ennél hosszabb határidőre nincs szüksége, s ha ezt menthető okból nem tudja megtenni, akkor az erre vonatkozó korrekciós szabályok biztosítják a sérelmet szenvedett fél érdekeinek védelmét.

3.4. A szavatosságból és a jótállásból fakadó igények körében fennálló ésszerűtlen korlátozások feloldásának útja

A szlovák polgári jogi kódex szavatosi és jótállásból eredő igényekről szóló szabályai ésszerűnek nem mondható korlátozásokat tartalmaznak, melyeket jól példáznak az alábbi esetek:

16 Fekete, Imrich: Občiansky zákonník – Komentár /Polgári Törvénykönyv – Kommentár/, Ing. Miroslav Mračko – EPOS, 2007. 551. o., Svoboda, Jaromír (szerk.): Občiansky zákonník (Komentár a súvisiace predpisy) /Polgári Törvénykönyv (Kommentár és kapcsolódó jogszabályok)/, EUROUNION, spol. s r. o., 2005. 464. o.

17 v.ö.: Európai Parlament és Tanács 1999/44/EK a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól szóló irányelvének 20. pontja.

- az adásvételi szerződés körében a felek eltérő megállapodásának hiányában a vevő csupán árleszállítást és elállást érvényesíthet; ebből adódóan
- a szlovák polgári jogi adásvételi szerződés hibás teljesítése esetén a szavatosság általános szabályaival ellentétben a vevő részére még kijavítható hiba esetében sem áll rendelkezésre kicserélés, kijavítás vagy a hiányzó mennyiség pótlásának igénye;
- a fogyasztó abban az esetben, ha a dolgot olyan kijavíthatatlan hiba terheli, amely nem akadályozza a dolog rendeltetésszerű használatát, kicserélést nem követelhet;
- a hibás teljesítés általános szabályainak körében rögzített igényrendszer nem teszi lehetővé, hogy a jogosult olyan kijavíthatatlan hibák miatt, amelyek akadályozzák a dolog rendeltetésszerű használatát, kicserélést követeljen, holott ezen esetkörön kívül eső hibák körében erre lehetősége van;
- a fogyasztói adásvételi szerződés hibás teljesítése esetén a helyzet éppen fordított: a jogosultnak kicserélés követelésére lehetősége nyílik kijavítással orvosolhatatlan, a rendeltetésszerű használatot kizáró hibák esetében is, egyéb hibák körében viszont nem.

Megítélésünk szerint a fentebb illusztrált anyagi jogi hiányosságok kiigazítása – az előző pontokban részletezett szerkezeti változtatások mellett – a szlovák polgári jogi kodifikáció kardinális feladatai közé sorolandó. A dolgozatban kifejtettük, hogy a készülő kódex szavatosi és jótállásból eredő igényekre vonatkozó szabályainak fókusz távolságát elhibázott a hiba jellegéhez igazítani. Azt gondoljuk, hogy az új szabályoknak a hiba miatt felmerült érdeksérelem orvoslását kell célba venniük, ugyanakkor a kellően rugalmas mérlegelést és a felek antagonisztikus érdekei közötti egyensúlyhelyzet kialakítását lehetővé tévő lehetlenségi és arányossági teszt jogszabályi keretbe történő foglalása alkalmas arra, hogy a hibával okozott vagyoni hátrány orvoslását ésszerű keretbe terelje. Ha ez megtörténne, elhagyhatók lennének például a fogyasztói adásvételi szerződés körében a felek akarata szerint eleve hibás áru vagy használt áru hibája esetén a jogosultat megillető igények speciális szabályozása.

3.5. A jótállás által védett vagyoni érdek

A szlovák polgári jogi irodalom és judikatúra nem tér ki a jótállásban rejlő fokozott helytállási kötelezettség és a bizonyítási teher kapcsolatának vizsgálatára, azaz arra a kérdésre, hogy a jótállás intézménye megkönnyíti-e a hiba által okozott érdeksérelem egyéb jogintézmények által történő orvoslását. E kérdésben a magyar polgári jogi irodalom és

judikatúra az utóbbi években ingadozott. Az új magyar polgári jogi kódex előtti irodalom rögzítette, hogy a jótállás felelősségfokozó hatása kihat valamennyi, a hiba által okozott hátrány orvoslását célkeresztben tartó jogintézmény érvényesítésére (nemcsak a határidő tekintetében, hanem a bizonyítási teher és a felelősségi fokozat kérdésében is)¹⁸. Ugyanezt a felfogást tette magáévá a Legfelsőbb Bíróság a hibás teljesítés egyes jogértelmezési kérdéseiről szóló 1/2004. (XII. 2.) PK véleményének időközben megszüntetett 5. pontja is, amelyhez kapcsolódó indokolás szerint „nem állhat elő olyan helyzet, hogy a jótállási jogok szempontjából a hibás teljesítés ténye elfogadást nyer, az okozott kár szempontjából viszont a jogosult azt nem tudja bizonyítani”. A jótállás kötelezettje a hibás teljesítéssel okozott károkért való helytállási kötelezettség alól csak akkor mentesülhetett, ha bizonyította, hogy a hiba oka a teljesítést követően keletkezett. A Szegedi Ítéletábla Polgári Kollégiuma 1/2004. (VI. 17.) számú kollégiumi ajánlása a hibás teljesítés egyes jogértelmezési kérdéseiről is hasonló szellemben fogalmazott. A joggyakorlat nem volt folyamatos, a fenti vélemény 5. pontját és az ahhoz kapcsolódó indokolást a Kúria a hibás teljesítéssel kapcsolatos egyes jogalkalmazási kérdésekről szóló 1/2012 (VI. 21.) PK véleménye módosította (15. pont)¹⁹. A Kúria állásfoglalása szerint a jótállás hatóköre a szolgáltatásra terjed ki, ami annyit jelent, hogy a kötelezett a szolgáltatás hibátlanságát garantálja. A hibás teljesítés miatti károk viszont kívül esnek a jótállás által védett vagyoni érdek körén, ezért a kártérítésre a jótállás – jogszabályi kötelezettség vagy a szerződéskötő felek megállapodásának hiányában – nem terjed ki. Az új magyar polgári jogi kódex nem a legfelsőbb bírói fórum által kijelölt úton indult el: rögzíti, hogy a kötelezett a jótállás időtartama alatt a jótállást keletkeztető jognyilatkozatban vagy jogszabályban foglalt feltételek szerint köteles a hibás teljesítésért helytállni /6:171. § (1) bek./. Ellenkező jogszabályi vagy szerződéses rendelkezés hiányában a jótállásban rejlő fokozott helytállási kötelezettség, azaz a fordított bizonyítási teher hatóköre a szavatosi igények mellett érvényesül a kártérítés és a kötbér esetében is. A módosítás indokolása a BH 2012.99. sz. ítéletet idézi: „Nem állhat elő olyan helyzet, hogy a kötelezett a jótállási jogok szempontjából a hibás teljesítés vélelmét megdönteni nem tudja, az okozott kár

18 Eörsi Gyula – Gellért György (szerk.): A Polgári Törvénykönyv magyarázata, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1981. 1227-1228. o., Gellért György (szerk.): A Polgári Törvénykönyv magyarázata, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1992. 629. o., Gellért György (szerk.): A Polgári Törvénykönyv magyarázata, 1. kötet, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomsszolgáltató Kft., 2007. 936. o., Osztovics András (szerk.): A Polgári Törvénykönyv magyarázata, OPTEN informatikai Kft., 2011. 769. o., Petrik Ferenc (szerk.): Szavatosság, jótállás és fogyasztóvédelem, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1995. 154. o., Zsembery István: Szavatosság kötelező jótállás – és a kártérítés. Magyar jog és külföldi jogi szemle, 1975. évi 12. sz., 725-726. o.

19 A Kúria 1/2014. számú PJE határozata az új Ptk. alkalmazása körében is megfelelően irányadónak tekinti az 1/2012. PK vélemény 1-11. és 15. pontjait.

szempontjából viszont a bizonyítási teher eltérő telepítése folytán a jogosult nem tudja a hibás teljesítés tényét bizonyítani.”²⁰

3.6. A hiba közlésére vonatkozó határidők értelmezési kérdései a szlovák jogban

A hiba közlésére nyitva álló határidők tekintetében a szlovák jogirodalom máig nem közölt egységes álláspontot, s jogirodalmi vita sem bontakozott ki. A hibás teljesítés általános rendelkezéseihez tartozó hibaközlésre nyitva álló időtartam szabályának kapcsán közzétett állásfoglalások kívül esnek az átgondoltnak mondható megállapítások körén, hiszen a polgári jogi jogkövetkezmények fogalomrendszerével összeegyeztethetetlenek a „rend kedvéért rögzített” vagy a „komolyabb jogkövetkezmények nélküli” minősítések²¹. A jogirodalom az adásvételi szerződés szabályozási körében rögzített indokolatlan késedelem nélküli határidő értelmezésében sem következetes: e határidő jellegéről a jogirodalom egy része nem foglal állást²², míg mások ugyancsak „rend kedvéért rögzített határidőnek” tekintik, amely eredménytelen elteltéhez nem fűződik a jogvesztés következménye²³. A magunk részéről azt gondoljuk, hogy a szlovák polgári jogi kódex hibára vonatkozó, közlési kötelezettséget előíró szabályai (a hibás teljesítés általános szabályai körében az 504. §, 505. § az adásvételi szerződés esetén pedig az 599. §) nem tartoznak a *lex imperfecta* szabályok körébe. A

20 Vékás Lajos (szerk.): A Polgári Törvénykönyv magyarázatokkal, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2013. 637. o., ugyanígy: Vékás Lajos – Gárdos Péter (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz, 2. kötet, Wolters Kluwer Kft., 2014. 1601-1602. o. Ellentétes véleményt fogalmaz meg a szerző egy korábbi tanulmányában: Vékás Lajos A fogyasztói adásvételről szóló EK-irányelv és átültetése a magyar polgári jogba. Magyar jog, 2000. évi 11. sz., 655. o. Vékás Lajos a tanulmányban felhívja Kemenes István ellentétes álláspontját tartalmazó dolgozatát: Kemenes István: A szavatosság, a jótállás és a kártérítés egyes kérdéseinek újraszabályozásához. Magyar Jog, 1992. évi 1. sz., 14. o., Kemenes István: A gazdasági szerződések követelményei és az új Ptk. Polgári jogi kodifikáció, 2001. évi 1. sz., 13-22. o.

21 Dulaková, Denisa – Dulak, Anton – Jurčová, Monika: Zmluvy o prevode vlastníctva. Kúpna a zámenná zmluva, spotrebitel'ská kúpna zmluva, darovacia zmluva. Komentár /Tulajdon átruházására irányuló szerződések. Adásvételi- és csereszerződés, fogyasztói adásvételi szerződés, ajándékozási szerződés. Kommentár/, C. H. Beck, 2011. 142. o., Fekete, Imrich: Občiansky zákonník – Komentár /Polgári Törvénykönyv – Kommentár/, Ing. Miroslav Mračko – EPOS, 2007. 551. o., Lazar, Ján (szerk.): Občianske právo hmotné /Polgári anyagi jog/, 2. kötet, IURA EDITION, spol. s r. o., 2010. 36. o., Lazar, Ján (szerk.): Občianske právo hmotné /Polgári anyagi jog/, 2. kötet, IURIS LIBRI, spol. s r. o., 2014. 38. o., Svoboda, Jaromír (szerk.): Občiansky zákonník (Komentár a súvisiace predpisy) /Polgári Törvénykönyv (Komentár és kapcsolódó jogszabályok)/, EUROUNION, spol. s r. o., 2005. 463. o., Vojčík, Peter (szerk.): Občiansky zákonník – stručný komentár /Polgári Törvénykönyv – tömör kommentár/, IURA EDITION, spol. s r.o., 2008. 637. o.

22 Fekete, Imrich: Občiansky zákonník – Komentár /Polgári Törvénykönyv – Kommentár/. Ing. Miroslav Mračko – EPOS, 2007., Lazar, Ján (szerk.): Občianske právo hmotné /Polgári anyagi jog/, 2. kötet. IURA EDITION, spol. s r. o., 2010., Lazar, Ján (szerk.): Občianske právo hmotné /Polgári anyagi jog/, 2. kötet. IURIS LIBRI, spol. s r. o., 2014., Vojčík, Peter (szerk.): Občiansky zákonník – stručný komentár /Polgári Törvénykönyv – tömör kommentár/. IURA EDITION, spol. s r.o., 2008.

23 Števček, Marek (szerk.): Občiansky zákonník II. § 451-880. Komentár /Polgári Törvénykönyv II. 451-880. §. Kommentár/, C. H. Beck, 2015. 2109. o.

mulasztás jogkövetkezményét nem a közlési kötelezettséget kimondó szabályok rögzítik, hanem a szlovák Ptk. kártérítési szabályai alapján mondhatjuk el, hogy a hiba közlésével történő késedelem is kártérítési felelősséget von maga után²⁴: a szlovák Ptk. 420. § (1) bek.-e egyértelműen leszögezi, hogy „mindenki felel a jogi kötelezettségének megszegésével okozott kárért“. A polgári jogi kódexben rögzített tájékoztatási kötelezettség is jogi kötelezettség, tehát, ha a hibás teljesítéssel sérelmet szenvedett fél a tájékoztatási kötelezettségének csak késve tesz eleget, a késedelemmel okozott kárt meg kell térítenie. A közlési kötelezettség teljesítésére nyitva álló határidő jellegének zavaros szakirodalmi értelmezése – és az a körülmény, hogy a határidő eredménytelen elteltéhez fűződő jogkövetkezmények rendezése elkerüli a judikatúra és a jogirodalom túlnyomó többségének figyelmét – indokoltá teszi a kérdés újbóli jogalkotói rendezését.

3.7. Az igényérvényesítésről szóló szabályok következtetlenségei

A szlovák polgári jog következtetlenségére további példa a szavatosi igények érvényesítésének jogi rendezése. A jogirodalom abban ugyan egységes, hogy a hiba közlésére vonatkozó nyilatkozatnak ki kell térnie a hibák megjelölésére vagy tartalmaznia kell azok megnyilvánulásának módját²⁵, azonban a választott szavatosi igény érvényesítésére előírt határidő kérdésében már eltérő véleményeket fogalmaz meg. A hibás teljesítés általános szabályait magyarázó jogirodalom azt a bírói gyakorlatot hívja fel, amely megköveteli, hogy a jogosult a kifogásolással egyidejűleg jelölje meg az általa választott szavatosi igényt²⁶. A magunk részéről ezzel a következtetéssel – tételes jogi szabályok hiányát is figyelembe véve – nem értünk egyet. Arra a következtetésre jutottunk, hogy a hibás teljesítés általános

24 E következtetés a jogirodalomban egy alkalommal került rögzítésre: Števček, Marek (szerk.): *Občiansky zákonník II.* § 451-880. Kommentár /Polgári Törvénykönyv II. 451-880. §. Kommentár/, C. H. Beck, 2015. 1740. o.

25 Cseh Szocialista Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Polgári Jogi Kollégiumának Cpj 39/88 sz. állásfoglalása, Lazar, Ján (szerk.): *Občianske právo hmotné /Polgári anyagi jog/, 2. kötet, IURA EDITION, spol. s r. o., 2010. 36. o., Lazar, Ján (szerk.): *Občianske právo hmotné /Polgári anyagi jog/, 2. kötet, IURIS LIBRI, spol. s r. o., 2014. 38. o., Svoboda, Jaromír (szerk.): *Občiansky zákonník (Kommentár a súvisiace predpisy) /Polgári Törvénykönyv (Kommentár és kapcsolódó jogszabályok)/, EUROUNION, spol. s r. o., 2005. 463. o., Vojčik, Peter (szerk.): *Občiansky zákonník – stručný komentár /Polgári Törvénykönyv – tömör kommentár/, IURA EDITION, spol. s r.o., 2008. 637. o.****

26 Cseh Szocialista Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Polgári Jogi Kollégiumának Cpj 57/75 sz. állásfoglalása, Szlovák Szocialista Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Polgári Jogi Kollégiumának Cpj 42/77 sz. állásfoglalása, Cseh Szocialista Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Polgári Jogi Kollégiumának Cpj 40/82 sz. állásfoglalása, Cseh Szocialista Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Polgári Jogi Kollégiumának Cpj 39/88 sz. állásfoglalása, Fekete, Imrich: *Občiansky zákonník – Kommentár /Polgári Törvénykönyv – Kommentár/, Ing. Miroslav Mračko – EPOS, 2007. 552. o., Svoboda, Jaromír (szerk.): *Občiansky zákonník (Kommentár a súvisiace predpisy) /Polgári Törvénykönyv (Kommentár és kapcsolódó jogszabályok)/, EUROUNION, spol. s r. o., 2005. 463. o., Vojčik, Peter (szerk.): *Občiansky zákonník – stručný komentár /Polgári Törvénykönyv – tömör kommentár/, IURA EDITION, spol. s r.o., 2008. 637. o.***

szabályaihoz fűződő jogirodalmi állásfoglalások nem a tárgyi jogszabályokhoz kapcsolódó judikatúrával támasztják alá következtetéseiket. A szlovák polgári jogi kódex hibás teljesítés általános szabályaihoz tartozó 504. §-a csak azt szögezi le, hogy jogvesztést a hibák kifogásolásának elmaradása von maga után, azaz a szóban forgó szabály nem kötelezi a jogosultat az igényérvényesítésre. Ezen felül, az adásvételi szerződés szabályai körében rögzített 599. §-a szerint is a végső 24 hónapos jogvesztő határidőben csak a kifogás elmaradása eredményezi a szavatosi igények elenyészését. Az álláspontunk szerint helyes felfogást a Cseh Köztársaság Legfelsőbb Bírósága 33 Cdo 1830/2014 sz. ítélete tükrözi²⁷. A jogvesztő határidőben a fogyasztói adásvételi szerződés körében kell konkrét szavatosi igényt érvényesíteni /szlovák Ptk. 626. § (1) bek./. Azt gondoljuk, hogy az igényérvényesítésre nyitva álló határidőben indokolt lenne a hibás teljesítéssel sérelmet szenvedett felet arra szorítani, hogy a hibaközlés mellett az általa választott szavatosi igényt a kötelezettel közölje. A szerződéssel együttjáró kockázatok ésszerű elosztása is ezt az értelmezést követeli meg: nem találtunk semmilyen racionális indokot, amely alátámasztaná a hiba kifogásolásától számított többéves függő jogi helyzet kialakulását. A szlovák magánjogban a bíróság előtti igényérvényesítésre nyitva álló időtartam kezdő időpontja a hiba kifogásolása, s hosszát az elévülési szabályok állapítják meg. E kérdéssel a kétszakaszos megoldást bíráló pontban foglalkozunk. A nem egységes szemléletű polgári jogi normák, a kiforratlan jogirodalmi állásfoglalások és a kérdés bírói gyakorlatának halvány színezete együttesen indukálják a szavatosi és a jóállásból eredő igények érvényesítésének markáns jogszabályi keretbe történő rendezését.

3.8. A fogyasztói szerződések körében érvényesülő fordított bizonyítási teher hatásának kérdése

A bizonyítási teher kérdésében a szlovák jogban nem jelenik meg a fogyasztó személye mentén történő különbségtétel, s a szlovák dogmatika a védett vagyoni érdek dilemmáját sem vizsgálja, sőt, e kérdést boncolgató jogesetet sem találtunk. Álláspontunk szerint a készülő szlovák polgári törvénykönyv feladata lenne annak a kérdésnek a jogszabályi szintű megválaszolása, hogy a hibás teljesítés mellett szóló vélelemben nyugvó fokozott jogvédelem kihat-e a szavatosi igények körén kívül álló jogkövetkezmények térfelére.

²⁷ Števíček, Marek (szerk.): Občiansky zákonník II. § 451-880. Komentár /Polgári Törvénykönyv II. 451-880. §. Kommentár/, C. H. Beck, 2015. 1740. o.

3.9. Az értesítési kötelezettség és a megvizsgálási kötelezettség időbeni kapcsolata

Sem a magyar, sem a szlovák polgári jogi irodalomban nem merült fel az a dilemma, hogy indokolt lenne-e a hibákra vonatkozó értesítési kötelezettség és a megvizsgálási kötelezettség teljesítésére nyitva álló időtartamok között jogszabályi kapcsolatot létesíteni. A vizsgált polgári jogi szabályok a hibaközlési kötelezettség kezdő időpontját a hiba tényleges felfedezésének időpontjára teszik /1959-es Ptk. 307. §-a, új Ptk. 6:162. §-a, szlovák polgári jogi kódex 505. és 599. §-ai/, ami azt eredményezi, hogy ha a jogosult a megvizsgálási kötelezettségének elmaradása, hanyag vagy megkésett elvégzése miatt a hibát akár korábban is felfedezhette volna, a közlési kötelezettség teljesítése időben történik, ha erre a hiba tényleges felfedezésétől számított megfelelő időtartamban kerül sor. Ebben az esetkörben a kötelezett kártérítési igénnyel sem állhat elő. Álláspontunk szerint a szerződő felek közötti ésszerű kockázatelosztás követelményének jobban megfelelne az az alapállás, ha a megvizsgálás során felfedezhető hibákra vonatkozó közlési kötelezettség teljesítésére rendelkezésre álló határidő kezdő időpontja a megvizsgálási kötelezettség teljesítésére rendelkezésre álló időtartam elteltével kezdődne (esetleg az ebben az időtartamban elvégzett vizsgálat befejeztével), s ezen az esetkörön kívül eső hibák tekintetében (beleértve azokat a hibákat, amelyeket nem kell vizsgálni – amelyek minőségét tanúsítják vagy amelyekre jóállás vonatkozik) a közlési kötelezettség meghatározó időpontja lenne a hiba tényleges felfedezésének időpontja. Következtetésünk szerint a jogosult hanyagságának következményeinek terhe ily módon nem a kötelezettet sújtaná. A kötelezett érdekében áll annak bizonyítása, hogy a jogosult az adott hibát korábban is felfedezhette volna, így a bizonyítás kérdésében őt indokolt terhelni, azaz neki kellene bizonyítani, ha a közlési kötelezettséggel való késedelmet kifogásolja. Az elkésett hibaközlés jogkövetkezménye a jövőben is a kártérítési igény lenne.

3.10. A jogvesztő határidők átgondolása

Közismertnek mondható, hogy a szavatosság körében a jogvesztő határidők háttérgondolata a kötelezett érdekeit tartja szem előtt, hiszen elteltüket követően a jogosulti igények elenyésznek. Az idő múlásával egyre súlyosbodó bizonyítási nehézségek is a jogvesztő határidők létjogosultságát támasztották alá. A gyakorlat eróziós ereje azonban kikezdte a korábbi magyar polgári jogi kódex jogvesztő határidőrendszerét. A jogalkalmazási problémák mögött az állt, hogy a gazdaságban hozzáférhető szolgáltatásokhoz fűződő

minőségi követelmények, a termékek elvárható élettartama nem tűrik a néhány csoportba történő osztályozást. A feszítő hatásokat az I. PGED kívánta eloszlatni. Az életszerűtlen jogvesztő határidőkre „vezethető vissza, hogy a jogalkalmazás a szavatossági határidők korlátait átlépve lényegében a kártérítés keretében valósította meg a szavatosság reparatív funkcióit is.”²⁸ Az intézményi anomáliákra az új magyar polgári jogi kódex a szavatosság körében a jogvesztő határidők megszüntetésével válaszol²⁹. A jogszabályokban rögzített kötelező alkalmassági idők ezáltal módosulnak jogvesztő határidőkké, ami azzal áll összefüggésben, hogy a kötelező alkalmassági idők eltelte fogalmilag kizárja a hibás teljesítést. Lehetséges ugyan annak bizonyítása, hogy a hiba vagy annak oka a meghatározó időpontban létezett, a kötelező alkalmassági idő elteltét követően azonban jogi szempontból nem lesz szó hibás teljesítésről. A szavatosi igények érvényesítéséhez kapcsolódó határidőknek a szolgáltatás szakmailag elvárható időtartamához történő igazításának gondolata már a korábbi jogirodalomban megjelent³⁰. Azzal a jogirodalmi állásfoglalással is egyetértünk, hogy „a szavatossági határidő konkrét időtartamának megállapítása alapvetően nem elvi-dogmatikai, hanem sokkal inkább gyakorlati kérdés, amelyet jogpolitikai-célszerűségi szempontok alapján szokás megállapítani.”³¹ Az új magyar polgári jogi kódex – figyelemmel a szerződő felek közötti ésszerű kockázatelosztás gondolatára – a kijavítási vagy kicserélési igénynek a kellékszavatossági határidő jelentős részének eltelte után történő teljesítése esetén a szolgáltatás értékének számottevő növekedésének kérdését jogszabályi

28 Vékás Lajos (szerk.): A Polgári Törvénykönyv magyarázatokkal, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2013. 630. o., Vékás Lajos – Gárdos Péter (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz, Wolters Kluwer Kft., 2014. 1587. o., ugyanígy: Vékás Lajos (szerk.): Szakértői Javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2008. 830. o., Vékás Lajos (szerk.): Az új Polgári Törvénykönyv Bizottsági Javaslatának magyarázatokkal, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2012. 406. o.

29 A szavatosi határidők újragondolásához lásd például: Kemenes István: A szavatosság, a jótállás és a kártérítés egyes kérdéseinek újraszabályozásához. Magyar jog, 1992. évi 1. sz., 13-22. o., Kemenes István: A gazdasági szerződések követelményei és az új Ptk. Polgári jogi kodifikáció, 2001. évi 1. sz., 9-31. o. A szerző szintén a végső, jogvesztő szavatosi határidők létjogosultsága ellen érvel, álláspontja szerint az igényérvényesítés központi fogalma a szakmai élettartam ideje.

30 A magyar polgári jogi kódexhez kapcsolódó jogirodalomban már évtizedekkel korábban megjelent olyan nézet, mely szerint „a szavatossági – elévülési vagy jogvesztő – idő és – mutatis mutandis – a jótállási idő tartalmát alapvetően műszaki és ahhoz kapcsolódó gazdasági, gazdaságossági szempontok szerint lenne indokolt meghatározni, s nem ... más, főként hagyományosnak mondható jogdogmatikai megfontolások alapján.” In: Csillag György: Miért éppen hat hónap? Magyar jog, 1977. évi 9. sz., 801. o. Az igényérvényesítési határidőkkel kapcsolatos jogirodalmi vitához kapcsolódó további tanulmányok például: Baranyai János: A szavatossági intézmények korszerűsítéséről. Magyar jog, 1976. évi 8. sz., 678-688. o., Eörsi Gyula: Megjegyzések a szavatosság intézményének korszerűsítéséhez. Magyar jog, 1976. évi 11. sz., 961-964. o., Móry László: Hozzászólás a szavatossági jogok szabályozásához. Magyar jog, 1977. évi 8. sz., 708-713. o.

31 Kemenes Béla: A Ptk. kellékszavatossági rendszere korszerűsítésének kodifikációs kérdései. Állam- és Jogtudomány, 1973. évi 2. sz., 221. o. Uő. a szavatosi igények jogvesztő határidőkre történő korlátozása ellen érvel: i.m., 222-223. o.

szinten kezeli. Ez az értéknövekedés már kívül esik a kötelezett által elvállalt kockázatok körén, melybe az tartozik, hogy a szolgáltatás szakmailag elvárható élettartammal rendelkezzen. Rögzíthetjük, hogy a szlovák jogirodalom nem tekinti problematikusnak a végső jogvesztő határidők létét, s a bírói gyakorlatban sem jelentek meg a jogvesztő határidők pajzsán rést ütő erőhatások. Álláspontunk szerint a küszöbön álló szlovák polgári jogi kodifikáció számára értékes tanulságok vonhatók le a magyar polgári jogi tudomány által elért eredményekből ebben a körben is.

3.11. A bíróság előtti igényérvényesítés határideje

A szavatosi igények érvényesítésének időrendben – a kötelezett elutasító magatartása esetén – utolsóként szóba jövő eleme a bíróság előtti igényérvényesítés. E körben azt a kérdést kell megválaszolni, hogy a hiba közlése és a bíróság előtti igényérvényesítés mennyire távolodhat el egymástól. A szlovák polgári és kereskedelmi jogi kódex az ún. kétszakaszos megoldás mellett tört lándzsát, melyen a készülő polgári törvénykönyv sem kíván változtatni, azaz a bíróság előtti igényérvényesítés a jövőben is elévülés hatálya alá eső szubjektív jognak fog minősülni. A szlovák magánjog által választott megoldást ésszerűtlennek tartjuk. Azt gondoljuk, hogy a kötelezett elutasító magatartása esetén indokolt lenne a jogosultat rövid határidőben bíróság előtti igényérvényesítésre szorítani, hiszen ésszerű érvekkel aligha indokolható a többéves „türelmi idő”. Helyesnek tartjuk a magyar polgári jog által választott utat, azaz azt, hogy a szavatosi igények érvényesítésére nyitva álló határidőkben a bírósági igényérvényesítésnek meg kell történnie³². Egyetértünk azzal a korábbi magyar jogirodalmi állásfoglalással, mely szerint az ún. kétszakaszos megoldás nem bevált módszer, jogdogmatikailag vitatható³³.

3.12. A kontraktuális károkért való helytállási kötelezettség új magyar polgári jogi szabályaihoz vezető út és tanulságai a szlovák polgári jogi kodifikáció számára

A korábbi magyar polgári jogi kódex szavatosi határidőrendszerének anomáliái okán megfigyelhető volt olyan törekvés, hogy a hiba által a szolgáltatásban okozott értékcsökkenés

32 Bártfai Judit – Bozzay Erika – Kertész Ágnes – Wallacher Lajos: Új szavatossági és jótállási szabályok (Fogyasztóvédelmi jogharmonizáció a polgári jogban és a polgári eljárásjogban), HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft., 2004. 29. o.

33 Kemenes Béla: A Ptk. kellékszavatossági rendszere korszerűsítésének kodifikációs kérdései. Állam- és Jogtudomány, 1973. évi 2. sz., 232. o., Kemenes Béla: A jótállási igények és érvényesítésük módja, különös figyelemmel az állampolgárok vételi ügyeleteire. Jogtudományi közlöny, 1973. évi 3. sz., 132. o.

orvoslását ne a szavatossági helytállási kötelezettségből eredő igények útján, hanem a kártérítés jogintézménye segítségével követeljük³⁴. E kerület jogszabályi tartópillérének építőkockáit az 1959-es kódex 310. §-a szolgáltatta, és elvi háttérét a jogirodalom is közölte: a kártérítés és a kellékszavatosság a tapadó kár helyrehozásának tekintetében funkcionálisan azonos célt követ (az eltérés a felelősségi fokozatban és az érdeksérelem nevesített módozataiban keresendők)³⁵. Mindemellett a judikatúra is megnyitotta az utat a kártérítés előtt (BH 1986.60., Az I. PGED III. pontja, gazdasági ügyszakban korlátozásokkal: A Legfelsőbb Bíróság GK 41. számú állásfoglalása³⁶). A szavatosság és a kártérítés jogintézményeinek tételes jogban rögzített felelősségi fokozatai között feszülő különbség természetéből fakadóan a hibás teljesítés miatt keletkező sérelmet szenvedett felet a szavatosság alkalmazása irányába ösztönözte, azonban, mint oly sok esetben, a gyakorlat árnyalta a jogalkotó elképzelését. A kártérítés mellett szót, hogy általa átléphetők voltak a szavatossági igényrendszer megkötései, s a kártérítés érvényesítésére ösztönözte a jogosultat az a körülmény is, hogy a kártérítési igény érvényesítésének egyedüli időbeli korlátja az elévülési időben öltött testet. A kártérítés előnyeit jogirodalmi állásfoglalás szerint a szavatosság úgy ellensúlyozta, hogy körében az igényérvényesítésig keletkezett értékcsökkenés nem vehető

34 A kártérítés és a szavatossági igények konkurenciáját boncolgató vita nem újkeletű: lásd pl.: Baranyai János: A szavatossági intézmények korszerűsítéséről. Magyar jog, 1976. évi 8. sz., 678-688. o. és az erre írt jogirodalmi választ: Eörsi Gyula: Megjegyzések a szavatosság intézményének korszerűsítéséhez. Magyar jog, 1976. évi 11. sz., 961-964. o.

35 Kemenes István: A gazdasági szerződések követelményei és az új Ptk. Polgári jogi kodifikáció, 2001. évi 1. sz., 15. o., Kemenes István: Szavatosság és (vagy) kártérítés a szolgáltatás hibája miatt. Magyar Jog, 1985. évi 1. sz., 53. o. Ezt kiegészítve, a szerző véleménye szerint szavatosság a kártérítésből önállósult jogintézmény. Ellentétes véleményt fogalmaz meg, tehát véleménye szerint a szavatosság önálló jogintézmény: Miskolczi Bodnár Péter: Szavatosság és szerződésen alapuló kártérítés. Magyar Jog, 1988. évi 10. sz., 874. o. Miskolczi Bodnár Péter által kifejtett álláspont szerint a szavatossági határidőkre való tekintet nélkül érvényesíthető kártérítés a hibás teljesítés miatti érdeksérelem valamennyi komponense tekintetében, beleértve a tapadó kárt is. Az előbbi szerző álláspontja szerint a jogvesztő szavatossági határidőn belül a szolgáltatás hibája miatt kártérítés csak a következménykárok orvoslása érdekében érvényesíthető, ebben a határidőben a tapadó károkból rejlő érdeksérelem kompenzálására kizárólag a szavatosság alkalmazható. Az iménti gondolati szerkezet azzal áll összefüggésben, hogy a szerző álláspontja szerint a szavatosság objektív alapú kártérítés, abból önállósult jogintézmény, és a két jogintézmény nem alternatív viszonyban állnak egymással szemben, hanem a szavatosság a kártérítéshez képest speciális jogintézmény. A szavatosság érvényesítendő először, szigorúbb felelősségi fokozattal, rövidebb, ráadásul jogvesztő határidőben. A szolgáltatásban a hibás teljesítéssel okozott értékcsökkenés kizárólag a szavatossági határidőket követően kompenzálható kártérítés jogcímén, s csak akkor, ha a hiba a jogvesztő határidőkön kívül nyilvánult meg. A következménykárok természetesen a szavatossággal párhuzamosan mindvégig érvényesíthető. Miskolczi Bodnár Péter ezzel szemben arra az álláspontra helyezkedett, hogy ha a hibás teljesítés felróható is egyben, ez a körülmény feljogosítja a károsultat a szavatossági igényrendszerben felállított korlátok megkerülésére. Álláspontja szerint ugyanez az érv megnyitja az utat a tapadó károkból szavatossági igények érvényesítésére nyitva álló határidők eltelté utáni kártérítés intézményével történő orvoslása irányába (i.m. 876. o.).

36 A Legfelsőbb Bíróságnak az ítékezés elvi irányítása korábbi eszközeinek felülvizsgálatáról szóló 2/2006. (V. 22.) PK véleménye a GK. 41. számú állásfoglalását meghaladottságra, oka-fogyottságra való hivatkozással a jövőben nem tekintette irányadónak. A Kúria a hibás teljesítéssel kapcsolatos egyes jogalkalmazási kérdésekről szóló 1/2012 (VI. 21.) PK véleménye (14. pont) fenntartotta az I. PGED III. pontjában foglalt szabályt. A Kúria Polgári Kollégiuma a felhívott PK vélemény 12-14. pontjait az új polgári jogi kódex eltérő rendelkezése miatt nem tartja irányadónak (lásd a Kúria 1/2014. számú PJE határozatát).

figyelembe, míg e körülmény a kártérítési igény elbírálása esetén szerepet játszott³⁷. A szerződésszegéssel okozott károkért való helytállási kötelezettség joggyakorlata a szerződések kockázatosító funkciójának alap gondolatából indult ki. A szerződéskötés kockázatvállalást jelent³⁸: a szerződő felek azokért a károkért tartoznak helytállni, melyek az ő kockázati körükben merültek fel, s e dogmatikai alapállás következtében a judikatúra a kártérítési felelősség alóli mentesülés feltételeit a kontraktuális károkért való felelősség körében a deliktuális károkért való felelősséghez képest szigorúbban értelmezte. A károkozó mentesüléséhez az érdekkörön kívül eső elháríthatatlan körülmény bizonyítása vezethetett³⁹. A kontraktuális károkért való felelősség objektív végfok felé elmozdulásának gondolata már a 20. század derekán közzétett jogirodalmi állásfoglalásokban is megjelent⁴⁰. A kontraktuális károkért való helytállási kötelezettség szigorodó tendenciája okán a hibás teljesítés miatt

37 Kemenes István: A szavatosság, a jótállás és a kártérítés egyes kérdéseinek újraszabályozásához. Magyar jog, 1992. évi 1. sz., 16. o., Kemenes István: A gazdasági szerződések követelményei és az új Ptk. Polgári jogi kodifikáció, 2001. évi 1. sz., 17. o.

38 Vékás Lajos: Előreláthatósági klauzula szerződésszegésből eredő kártérítési igényeknél. Magyar Jog, 2002. évi 9. sz., 513. o., Vékás Lajos Parerga, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2008. 272., 289. o.

39 Kemenes István: A szavatosság, a jótállás és a kártérítés egyes kérdéseinek újraszabályozásához. Magyar jog, 1992. évi 1. sz., 21. o., Kemenes István: A gazdasági szerződések követelményei és az új Ptk. Polgári jogi kodifikáció, 2001. évi 1. sz., 15. o., Vékás Lajos: Parerga, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2008. 290. o., Vékás Lajos (szerk.): Szakértői Javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2008. 809. o., Vékás Lajos: Bírálat és jobbitó észrevételek az új Ptk. kormányjavaslatához. Magyar jog, 2008. évi 9. sz., 583. o., Vékás Lajos (szerk.): Az új Polgári Törvénykönyv Bizottsági Javaslat magyarázatokkal, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2012. 396. o., Vékás Lajos (szerk.): A Polgári Törvénykönyv magyarázatokkal, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2013. 605. o., Vékás Lajos: Az új Polgári Törvénykönyvről. Jogtudományi Közlöny, 2013. évi 5. sz., 236. o., Vékás Lajos – Gárdos Péter (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz, Wolters Kluwer Kft., 2014. 1534. o. Megjegyezzük, hogy a vétkességi elv gyökerei a 17. század természetjogi gondolkodásához nyúlnak vissza. A „nincs felelősség vétkesség nélkül” elv a magánjogi kódexekben uralkodóvá vált. Az említett alapelv az ipari forradalom liberális gazdaságpolitikája igényeinek is megfelelt, ugyanis a felelősség kizárására sor kerülhetett, amikor a felelősség a gazdasági és technikai fejlődést hátráltatta. A 19. században megnövekedett ipari balesetek száma azonban megkérdőjelezte a vétkességi elv feltétel nélküli érvényesülését (von Caemmerer, Ernst: A vétkességi elv – összehasonlító jogi szemzőgből. Magyar Jog, 1979. évi 5. sz., 463. o.).

40 A kérdésben a Magyar jog hasábjain vívott jogirodalmi vitához lásd (megjelenés sorrendjében): Zoltán Ödön: A jogellenes károkozásért való felelősség a Polgári Törvénykönyv tervezetében. Magyar jog, 1957. évi 10. sz., 281-284. o., Eörsi Gyula: A Polgári Törvénykönyv tervezetének felelősségi rendszeréről. Magyar jog, 1957. évi 11. sz., 310-312. o., Zoltán Ödön: Ismét a Polgári Törvénykönyv tervezetének felelősségi rendszeréről. Magyar jog, 1958. évi 4. sz., 109-112. o., továbbá: Zoltán Ödön: A hibás teljesítéssel okozott kárért való felelősség és a jótállás új szabályozásáról. Jogtudományi Közlöny, 1971. évi 9. sz., 480. o.: A szerző a hibás teljesítéssel okozott kárért való felelősség objektív alapúvá tétele mellett szóló érveként említi, hogy a szigorúbb helytállási kötelezettség jobban ösztönzi az eladót a hibátlan teljesítésre, ill. hogy méltányosabb a vevőre, mert nem őrá hárítja a kárveszélyt. Ennek ellenére nem javasolja a hibás teljesítéssel okozott kárért való felelősséget objektív alapra helyezni, mert ezzel a megoldással az egységes kártérítési felelősségi fokozatot kettészakítaná, ill. megszűnne a kártérítés tekintetében a különbségtétel a törvényes szavatosság és a jótállás között. A szubjektív alapon nyugvó felelősségi fokozat fenntartása mellett szóló álláspontja szerint az általában elvárható magatartás kritériuma is, amely életszerű, rugalmas megoldásokat tesz lehetővé, hiszen általa az összes körülmény megfelelő értékelésére sor kerülhet, így a kártérítés jogintézménye társadalmi funkcióját eredményesen betöltheti. A hibás teljesítéssel okozott kárért való felelősség objektív alapra helyezése mellett érvel: Kemenes Béla: A vásárló, fogyasztó; felhasználó költség- és kártérítési igénye hibás teljesítés esetén de lege ferenda. Magyar jog és külföldi jogi szemle, 1973. évi 2. sz., 19-23. o. A szerző javaslata szerint a hibás teljesítéssel okozott károkért való felelősség körében a szigorúbb felelősségi fokozatot a szavatási és a jótállási határidők eltelte után felváltaná az általános polgári jogi felelősség.

sérelmet szenvedett fél számára nem jelentett ésszerűtlen kockázatot a tapadó kár kártérítés intézményével történő orvoslása.

Az új magyar Ptk. a kontraktuális károkért való felelősség judikatúrájának építőköveiből teremti újra normáit⁴¹. Abból a premisszából indul ki, hogy a szerződésszegéssel okozott és a deliktuális károkért való felelősség nem szabályozható egységes módon, ugyanis a felelősségi fokozatuk megállapítása eltérő megközelítést kíván meg, s az elmaradt haszon és a következménykárok megtérítendő mértéke ugyancsak indokolja a különálló szabályozást. Az egységes szabályok felbontása mellett szólt az a körülmény is, hogy a magyar polgári jog tudománya nem jutott nyugvópontra a szerződésszegő fél szubjektív körülményeinek felróhatóság körébe történő bevonásának kérdésében⁴². Az új Ptk. a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősséget – a deliktuális károkért való felelősség szabályaitól elszakítva – objektív alapon építi fel⁴³. A mentesülés három konjunktív feltételének egyidejű fennálltát a károkozónak kell bizonyítani, melyek a következők:

- a szerződésszegő fél ellenőrzési körén kívül eső károkozó körülmény;
- a szerződésszegő fél ellenőrzési körén kívül eső károkozó körülmény a szerződéskötés időpontjában objektíve ne legyen előre látható;
- a szerződésszegés időpontjában nem elvárható, hogy a károkozó a károkozó körülményt elkerülje vagy a kárt elhárítsa.

41 Vékás Lajos: Parerga, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2008. 272., 289-290. o., Vékás Lajos (szerk.): Szakértői Javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2008. 809. o., Vékás Lajos: Bíráló és jobbitó észrevételek az új Ptk. kormányjavaslatához. Magyar jog, 2008. évi 9. sz., 583. o., Vékás Lajos (szerk.): Az új Polgári Törvénykönyv Bizottsági Javaslatát magyarázatokkal, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2012. 396. o., Vékás Lajos (szerk.): A Polgári Törvénykönyv magyarázatokkal, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2013. 604. o., Vékás Lajos: Az új Polgári Törvénykönyvről. Jogtudományi Közöny, 2013. évi 5. sz., 236. o., Vékás Lajos – Gárdos Péter (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz, Wolters Kluwer Kft., 2014. 1534. o.

42 Vékás Lajos: Bíráló és jobbitó észrevételek az új Ptk. kormányjavaslatához. Magyar jog, 2008. évi 9. sz., 583. o., Vékás Lajos (szerk.): A Polgári Törvénykönyv magyarázatokkal, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2013. 604. o., Vékás Lajos: Az új Polgári Törvénykönyvről. Jogtudományi Közöny, 2013. évi 5. sz., 236. o., Vékás Lajos – Gárdos Péter (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz, Wolters Kluwer Kft., 2014. 1534. o.

43 A Legfelsőbb Bíróság e kérdésben eltérő álláspontra helyezkedett. 2002. szeptember 9-én a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiumának tanácselnöki értekezlete a Polgári Jogi Kodifikációs Szerkesztőbizottsággal tartott közös ülésén kifejtett álláspontja szerint „A szerződésszegésből eredő károkért való felelősség körében ugyanis csak az ügyek egy meghatározott csoportjában, s egy meghatározott időszakban lehetett igaz az, hogy gyakorlatilag nem nyílt mód a véltenségre hivatkozva a felelősség alóli mentesülésre, mert a bíróságok az adott helyzetben általában elvárható magatartási mércét igen magasra, lényegében az elháríthatatlanságig emelték. Az üzleti élet szerződéssein kívüli szerződések világában azonban a bíróság alkalmazta a kimentési szabályt. ... A bírák álláspontja szerint tehát a több évtized alatt kialakult és a jelenlegi szabályozásnak megfelelő bírói gyakorlat nem igényli a szabályozás módosítását, sőt a javasolt változtatások elfogadhatatlan, helyenként abszurd eredményre vezetnének.” In: Kisfaludi András: A Ptk. koncepciójának vitája a Legfelsőbb Bíróságon. Polgári jogi kodifikáció, 2002. évi 5-6. sz., 32. o.

A károkozó ellenőrzési körén kívüli az a körülmény, amelyre nem képes hatást gyakorolni⁴⁴ (vis maior körébe tartozó esetek: pl. természeti katasztrófák, bizonyos politikai-társadalmi események, hatósági intézkedések, súlyos üzemzavarok, piaci változások).

A magyar polgári jog tudománya felfedezte a megtérítendő károk köre és a felelősségi fokozat közti összefüggést. Az objektív alapokon nyugvó felelősségi rendszer szigora – a szerződéskötéshez kapcsolódó kockázatok igazságos elosztásának követelményét figyelembe véve – indokolja a megtérítendő károk körének ésszerű korlátozását: „olyan jogi alapállás mellett, amelynél a szerződészegésből eredő kárt az illető fél csak vétkessége esetén köteles megtéríteni, a kárfelelősség mérséklésére vezető finomabb dogmatikai eszközök jelentősége lényegesen kisebb, mint a szigorú kárfelelősség mellett.”⁴⁵ A kártérítés mértékére vonatkozó szabály kalibrálása során is a szerződés kockázatelosztó funkciója jelentette az iránytűt. A szerződő felektől elvárható, hogy viseljék azon rendellenességek terheit, melyek a szerződéskötéssel együttjáró kockázatokból erednek, s az is, hogy ezeket a kockázatok előre megvizsgálják, tudatosítsák. Az új Ptk. a szerződészegéssel okozott károk megtérítendő körét az előreláthatósági korlát segítségével rajzolja meg. A tapadó kárt teljes mértékben kell megtéríteni, hiszen ez a szerződéskötés időpontjában maradéktalanul előrelátható. A teljes kártérítés körébe nem vonhatók a következménykárok és az elmaradt hasznok, hiszen ezekben az esetekben a kötelezettől méltánytalan lenne elvárni, hogy mértéküket a potenciális károsult tájékoztatása hiányában megismerje, velük számolhasson. E kárfajtákat olyan mértékben kell megtéríteni, amilyenben a károsult bizonyítja, hogy a kár, mint a szerződészegés lehetséges jogkövetkezménye a szerződéskötés időpontjában előrelátható volt. A következménykárok és az elmaradt hasznok a korábbi kódexhez fűződő judikatúrában is kívül estek a teljes kártérítés elvének hatókörén. Az ítéletek a bizonyítottság vagy az okozati összefüggés hiányára (adekvát kauzalitás tana) hivatkozva utasították el a kárigényt⁴⁶, sőt, a bírói gyakorlat még a

44 Vékás Lajos: Parerga, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2008. 291. o., Vékás Lajos (szerk.): Szakértői Javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2008. 810. o., Vékás Lajos (szerk.): Az új Polgári Törvénykönyv Bizottsági Javaslatát magyarázatokkal, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2012. 396. o., Vékás Lajos (szerk.): A Polgári Törvénykönyv magyarázatokkal, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2013. 605. o., Vékás Lajos: Az új Polgári Törvénykönyvről. Jogtudományi Közlöny, 2013. évi 5. sz., 236. o., Vékás Lajos – Gárdos Péter (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz, Wolters Kluwer Kft., 2014. 1535. o.

45 Vékás Lajos: Előreláthatósági klauzula szerződészegésből eredő kártérítési igényeknél. Magyar Jog, 2002. évi 9. sz., 517. o., Vékás Lajos: Parerga, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2008. 225. o.

46 Vékás Lajos: Előreláthatósági klauzula szerződészegésből eredő kártérítési igényeknél. Magyar Jog, 2002. évi 9. sz., 513. o., Vékás Lajos: Parerga, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2008. 293. o., Vékás Lajos (szerk.): Szakértői Javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2008. 811. o., Vékás Lajos (szerk.): Az új Polgári Törvénykönyv Bizottsági Javaslatát magyarázatokkal, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2012. 397. o., Vékás Lajos (szerk.): A

szerződéseken kívül eső károk körében sem a rendkívüli méltánylást érdemlő körülmények figyelembe vételével tette lehetővé a kártérítési igény részbeni elutasítását⁴⁷. Az új kódex a szerződést szándékosan megszegő felet nem részesíti az előreláthatóság korlátjában rejlő kedvezményrel /6:143. § (3) bek.-e⁴⁸/. Az előreláthatósági korlát gyökerei az angolszász jogba nyúlnak vissza (a leghíresebb precedense a Hadley v. Baxendale eset).

A szlovák polgári jogi kódex – mely a kontraktuális és a deliktuális károkért való felelősséget egységesen szabályozza – kártérítési szabályrendszerét a vélelmezett vétkesség pilléreire építi. A károsultnak kell a kártérítési felelősség három feltételét bizonyítania. A károkozó viszont kimentheti magát, ha bizonyítja a vétkesség hiányát. Ez utóbbi fogalomról definíciós szabályt a törvénykönyv nem tartalmaz. A szlovák polgári jogi irodalom egységesnek mondható álláspontja szerint a vétkesség fogalmának polgári jogi gyökerei is a büntető jog talajába nyúlnak vissza⁴⁹, ezért nem meglepő e fogalom jogirodalmi definíciója: a vétkesség a károkozónak az általa okozott kárhoz és az ahhoz vezető jogellenes magatartásához fűződő belső, pszichikai viszonya⁵⁰. A vétkesség fogalmának értelmezésében a jogirodalomban már eltérések mutatkoznak. A jogirodalom egy része úgy foglal állást, hogy a polgári jogi és a büntető jogi vétkesség fogalmai azonos tartalommal

Polgári Törvénykönyv magyarázatokkal, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2013. 606. o., Vékás Lajos: Az új Polgári Törvénykönyvről. Jogtudományi Közlöny, 2013. évi 5. sz., 237-238. o., Vékás Lajos – Gárdos Péter (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz, Wolters Kluwer Kft., 2014. 1537. o.

47 Vékás Lajos: Előreláthatósági klauzula szerződésszegésből eredő kártérítési igényeknél. Magyar Jog, 2002. évi 9. sz., 513. o., Vékás Lajos: Parerga, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2008. 210. o.

48 A Szakértő Javaslat 5:122. § (3) bek.-e szerint abban az esetben, ha a szerződést szándékosan vagy súlyosan gondatlanul szegték meg, a károsultnak azt a kárát is meg kell téríteni, amelyet a szerződésszegő fél csak a szerződésszegés időpontjában láthatott előre. In: Vékás Lajos (szerk.): Szakértői Javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2008. 810. o. Az új kódex tudatosan szakít a Szakértői Javaslat megoldásával. A szabály újragondolásának irányába az adta a lökést, hogy lehetőleg elkerülhetők legyenek a súlyos gondatlanság esetkörüvel kapcsolatos bizonyítási nehézségek.

49 Fekete, Imrich: Občiansky zákonník – Komentár /Polgári Törvénykönyv – Kommentár/, Ing. Miroslav Mračko – EPOS, 2007. 409. o., Lazar, Ján (szerk.): Občianske právo hmotné /Polgári anyagi jog/, 2. kötet, IURA EDITION, spol. s r. o., 2010. 319. o., Lazar, Ján (szerk.): Občianske právo hmotné /Polgári anyagi jog/, 2. kötet, IURIS LIBRI, spol. s r. o., 2014. 321. o., Svoboda, Jaromír (szerk.): Občiansky zákonník (Komentár a súvisiace predpisy) /Polgári Törvénykönyv (Komentár és kapcsolódó jogszabályok)/, EUROUNION, spol. s r. o., 2005. 317. o., Vojčík, Peter (szerk.): Občiansky zákonník – stručný komentár /Polgári Törvénykönyv – tömör kommentár/, IURA EDITION, spol. s r. o., 2008. 476. o.

50 Fekete, Imrich: Občiansky zákonník – Komentár /Polgári Törvénykönyv – Kommentár/, Ing. Miroslav Mračko – EPOS, 2007. 409. o., Lazar, Ján (szerk.): Občianske právo hmotné /Polgári anyagi jog/, 2. kötet, IURA EDITION, spol. s r. o., 2010. 318. o., Lazar, Ján (szerk.): Občianske právo hmotné /Polgári anyagi jog/, 2. kötet, IURIS LIBRI, spol. s r. o., 2014. 321. o., Števíček, Marek (szerk.): Občiansky zákonník I. § 1-450. Komentár /Polgári Törvénykönyv I. 1-450. §. Kommentár/, C. H. Beck, 2015. 1346. o., Svoboda, Jaromír (szerk.): Občiansky zákonník (Komentár a súvisiace predpisy) /Polgári Törvénykönyv (Komentár és kapcsolódó jogszabályok)/, EUROUNION, spol. s r. o., 2005. 317. o., Vojčík, Peter (szerk.): Občiansky zákonník – stručný komentár /Polgári Törvénykönyv – tömör kommentár/, IURA EDITION, spol. s r. o., 2008. 476. o. A magyar polgári jogi irodalomban a vétkesség, a rosszhiszeműség és a csalárdság fogalmaihoz lásd: Benedek Károly – Világhy Miklós: A Polgári Törvénykönyv a gyakorlatban, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1965. 291-292. o.

rendelkeznek⁵¹, s olyan állásfoglalás is akad, mely szerint a károkozónak a mentesüléshez „olyan körülmények meglétét kell bizonyítania, amelyekből megbízhatóan következik, hogy a károkozó a kárt minden, *tőle objektíve* elvárható igyekezet ellenére sem tudta kivédeni.”⁵² További nézet szerint a polgári jogban a büntető jogtól eltérően a vétkesség értelmezése során „rendszerint objektív nézőpontból kell kiindulni. A konkrét helyzet és a károkozás konkrét körülményei közül azok vehetők figyelembe, amelyek minden normális, elegendően kifejtett, ill. „átlagos” ember nézőpontjából indokoltnak minősülnének.”⁵³ Következtetésünk szerint – melyet a magyar polgári jog tanulmányozása támaszt alá – ez utóbbi állásfoglalás egyeztethető össze a szerződések kockázatelosztó funkciójával leginkább. Azt is rögzítenünk kell, hogy a szlovák polgári jogi irodalom a kártérítési felelősségi fokozat objektív irányba történő eltolódásának dogmatikai alátámasztását nélkülözi, s vélhetően ez az oka annak, hogy a készülő polgári jogi kódex koncepciója sem kíván a jelenlegi tételes jogi szabályokon módosítani. Azt gondoljuk, hogy helyeselni kell a legutóbb említett állásfoglalást, bár jogszabályi alapja hiányzik, s e hiányosságot az új polgári jogi kódex sem fogja orvosolni. A szlovák polgári jogtudomány tehát nem tér ki a szerződésszegés és a károkért való felelősség kapcsolatának vizsgálatára, s a jótállás, ill. a szavatosság felelősségi fokozata és a kártérítési felelősség fokozata közt feszülő különbség dogmatikai vizsgálata is kívül esik a szlovák polgári jog érdeklődési területén.

3.13. A kártérítés és a szavatosi igények kapcsolata a tapadó károk körében

Az új magyar polgári jogi kódex szabályrendszerében a kontraktuális károkért való helytállási kötelezettség és szavatosság intézményének kölcsönös viszonyát tételes jogi szinten kellett rendezni, hiszen a kártérítés intézménye az új felelősségi fokozatára való tekintettel – és figyelemmel az előző pontban tárgyalt további különbségekre – a gyakorlatban háttérbe szoríthatná a szavatossági igényeket.

Az új magyar Ptk. rögzíti, hogy a kötelezett akkor nem köteles megtéríteni a jogosultnak a hibás teljesítésből eredő kárát, ha a hibás teljesítést kimenti /új Ptk. 6:174. § (1)

51 Vojčák, Peter (szerk.): Občiansky zákonník – stručný komentár /Polgári Törvénykönyv – tömör kommentár/, IURA EDITION, spol. s r.o., 2008. 474-477. o.

52 Svoboda, Jaromír (szerk.): Občiansky zákonník (Komentár a súvisiace predpisy) /Polgári Törvénykönyv (Kommentár és kapcsolódó jogszabályok)/, EUROUNION, spol. s r. o., 2005. 317. o.

53 Lazar, Ján (szerk.): Občianske právo hmotné /Polgári anyagi jog/, 2. kötet, IURA EDITION, spol. s r. o., 2010. 319. o., Lazar, Ján (szerk.): Občianske právo hmotné /Polgári anyagi jog/, 2. kötet, IURIS LIBRI, spol. s r. o., 2014. 321. o., ugyanígy: Fekete, Imrich: Občiansky zákonník – Komentár /Polgári Törvénykönyv – Kommentár/, Ing. Miroslav Mračko – EPOS, 2007. 410-411. o.

bek./ A felelősségi fokozatot módosító szabályhoz hasonlóan a kártérítés mértékére vonatkozó szabály is módosul abban az esetben, ha a jogosult a hiba által a szolgáltatásban beállott értékcsökkenést a kártérítés intézményével kompenzálja. Ebben a körben a szerződésszegő felet nem illeti meg az előreláthatósági klauzula útján történő kártérítés mérséklésének a lehetősége: a tapadó károknak a szerződésszegő fél számára mindig előreláthatóknak kell lenniük /új Ptk. 6:143. § (1) bek./⁵⁴. Az új kódex nem kívánja lehetővé tenni, hogy a jogosult hanyagságának jogkövetkezményeit a kártérítés intézményével kerülje meg, ezért rögzíti, hogy az elévült szavatossági igényt kártérítésként érvényesíteni nem lehet /új Ptk. 6:174. § (2) bek./, kivéve a kártérítési igény ugyanabból a szerződésszegésből eredő követeléssel szembeni kifogásként történő érvényesítését. Értelemszerűen e korlátozáson kívül esnek az elmaradt haszon és a következménykárok esetei. Mindemellett a törvénykönyv szerint a szavatosság primátusa abban is tetten ölt, hogy a tapadó kár kártérítésként való orvoslására csak akkor kerülhet sor, ha a szerződés reális teljesítésének irányába mutató igények feltételei nem teljesülnek.

A szlovák jog tudománya is rögzíti, hogy azt az értékcsökkenést, mely a szavatossági igények útján orvosolható, egyéb igényekkel kompenzálni nem lehet. E korlátozás dogmatikai elemzése sem tartozik a szlovák jogtudomány által közölt állásfoglalások körébe.

54 Vékás Lajos: Az új Polgári Törvénykönyv koncepciójából. Polgári Jogi Kodifikáció, 2002. évi 4. sz., 8. o., Vékás Lajos: Előreláthatósági klauzula szerződésszegésből eredő kártérítési igényeknél. Magyar Jog, 2002. évi 9. sz., 518. o., Vékás Lajos: Parerga, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2008. 228-229., 293. o., Vékás Lajos (szerk.): Szakértői Javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2008. 811. o., Vékás Lajos (szerk.): Az új Polgári Törvénykönyv Bizottsági Javaslat magyarázatokkal, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2012. 397. o., Vékás Lajos (szerk.): A Polgári Törvénykönyv magyarázatokkal, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2013. 606. o., Vékás Lajos – Gárdos Péter (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz, Wolters Kluwer Kft., 2014. 1537. o.

Az értekezés témakörében megjelent publikációk jegyzéke

A hibás teljesítés általános szabályai. In: Števček, M. (szerk.): Polgári Törvénykönyv II. 451-880. §§. Kommentár. C. H. Beck, Pozsony, 2015.

A szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség szabályai az új magyar Ptk.-ban /szlovák nyelven/. Acta universitatis Brunensis tanulmánykötet, 65-85. o. Masaryk Egyetem Jogtudományi Kar, Brno, 2014.

Private law reform in Hungary. Acta universitatis Brunensis tanulmánykötet, 171-195. o. Masaryk Egyetem Jogtudományi Kar, Brno, 2014. - társszerző

Vékás Lajos: Az új magyar Polgári Törvénykönyvről. Právny obzor, 2013. évi 4. sz., 313-325. o. A szlovák fordítás szerzője.

Az Európai Parlament és Tanács a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jóállásnak egyes vonatkozásairól szóló 1999/44/EK számú irányelve magyar és szlovák jogba történő implementációjának összehasonlító jogi elemzése. Jogi tanulmányok – Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Doktori iskoláinak III. konferenciája, 2012.

Szavatosság és/vagy kártérítés a hibás teljesítés miatt. Polgári jogi kodifikáció, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2007. évi 4. sz., 31-35. o.